

KI i opplæring og vurdering

KI endrer rammene for opplæring og vurdering. Særlig vurdering av skriftlige oppgaver er løftet frem som utfordrende. En variert vurderingspraksis er et viktig grunnlag for å møte denne utfordringen.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 08.11.2024

Når KI er lett tilgjengelig for elevene, kan det skape mer usikkerhet knyttet til i hvilken grad elevene selv står for arbeidet som skal vurderes. Da er det ekstra viktig å sørge for ulike måter å vurdere elevene.

Varier og kombiner oppgavetyper og vurderingsformer

«I arbeid med fagene skal elevene møte oppgaver og delta i varierte aktiviteter med stadig økende kompleksitet. Dybdelæring i fag innebærer å anvende kunnskaper og ferdigheter på ulike måter, slik at elevene over tid kan mestre ulike faglige utfordringer individuelt og i samspill med andre». (Overordnet del 2.2)

Å kombinere flere og varierte oppgavetyper og læringsaktiviteter, gir elevene muligheter til å utvikle og vise en bredde og dybde i kompetansen sin, uavhengig av om KI-verktøy tas i bruk eller ikke. Lærer skal også legge til rette for at eleven får anledning til å vise kompetansen sin på flere og varierte måter.

Å basere vurderingen på flere kilder, kan også gi læreren økt trygghet på at det faktisk er elevens kompetanse som blir vurdert. Dette er spesielt viktig ved halvårsvurderinger og ved fastsettelse av standpunkt karakterer.

Valg av oppgavetyper, læringsaktiviteter og vurderingsformer henger sammen og må ta utgangspunkt i

hva eleven skal lære (altså målet for læringsøkten – på kortere, mellomlang eller lengre sikt).

Variasjon kan handle om faglig arbeid

Variasjonen kan handle om faglig arbeid som

- består av flere ulike deloppgaver som kombinerer ulike oppgavetyper
 - for eksempel åpne/rike vs. mer konkrete/lukkede oppgaver, langsvarsoppgaver vs. kortsvarsoppgaver
- skal gjennomføres innenfor kortere eller lengre perioder
- kombinerer kunnskap, kompetanse, kritisk tenkning og refleksjon
- tar utgangspunkt i ukjente case eller elevenes egne erfaringer
- krever svar som tolker, nyanserer eller stiller krav om egenrefleksjon
- løses individuelt og/eller i samarbeid med andre elever
 - for eksempel kan elevene samarbeide i grupper for å løse problemer, diskutere ideer eller lage prosjekter som kombineres med oppgaver som skal løses individuelt
- kombinerer ulike oppgaveformater, slik som skriftlig, muntlig, praktisk og/eller ved hjelp av filmsnutt/opptak
 - for eksempel kan elevene forklare muntlig eller skriftlig hvordan de kom fram til en påstand eller et argument og hvilke kilder de har brukt

Vurder om og hvordan KI-verktøy kan støtte læringsprosessen

KI-verktøy kan både utfordre og støtte læringsprosesser i skolen. Derfor blir det spesielt viktig å løfte frem betydningen av læringsprosessen overfor elevene.

En av utfordringene, er at generativ KI er så god på å etterligne menneskespråk – dette kan gjøre det veldig fristende for en elev å "sette bort skrivningen". Noen elever kan oppleve at teksten som blir produsert, er bedre enn noe de ville fått til å formulere selv. Dette kan elever oppleve som en enkel snarvei til «resultater».

I slike tilfeller, hvor verktøyene gjør alt arbeidet, går elevene glipp av viktig læring. De mister også en mulighet til å få relevante læringsfremmende tilbakemeldinger fra lærer, som en del av underveisvurderingen.

Derfor er det viktig å være oppmerksom på hvilken kompetanse elevene utvikler og viser når de benytter KI. Her spiller underveisvurderingen en viktig rolle. Læreren kan følge med elevenes læring underveis i prosessen – for eksempel gjennom observasjoner, samtaler, diskusjoner, læringslogg eller muntlig, skriftlig og/eller praktisk elevarbeid.

Fire pedagogiske anbefalinger

Professor Siv Gamlem ved Høgskolen i Volda snakker om læreplan som utgangspunkt for elevenes læring, og vurderingspraksis, i skolen. Hva med kunstig intelligens?

Å utforske ulike tilnærminger på oppgavetyper, læringsaktiviteter og vurderingspraksis, vil gi erfaringer med hva som fungerer best i det enkelte klasserommet og på det enkelte trinnet.

Læreren må bruke sitt faglige skjønn til å vurdere i hvilke oppgaver eller situasjoner det kan være aktuelt å ta i bruk, eller begrense, bruken av KI-verktøy. Det kan for eksempel være aktuelt å begrense tilgangen når bruk av KI-verktøy kommer i konflikt med målet for opplæringen, eller gjør det vanskelig å få et godt bilde av elevens kompetanse.

KI-verktøy som en mulig læringspartner

- Bruk av KI-verktøy alene bidrar nødvendigvis ikke til læring, og bruk av KI-verktøy bør derfor inngå i en pedagogisk kontekst.
- Verktøyet samhandler med elevene, og kan svare på spørsmål, formidle informasjon og initiere spørsmål. Dette kan gi elevene utgangspunkt for refleksjon og nye spørsmål.
- Verktøyet kan også blant annet
 - gi hjelp til å forbedre eller videreutvikle tekster som er skrevet av eleven selv
 - stille spørsmål til tekster eleven har skrevet selv
 - lage forslag til tekst/utkast som eleven videreutvikler

- Eleven kan omformulere, stille kritiske spørsmål til, og/eller verifisere påstander i KI-genererte utkast. Denne bruken og refleksjonen kan gi elevene ny forståelse for hensiktsmessig bruk av KI-verktøy.